

УДК 811.161.2'367.624

DOI: 10.18523/lcmp2522-9281.2022.8.123-142

Юлія Суховець (*Yuliia Sukhovets*)

<https://orcid.org/0000-0001-6557-322X>

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ФОРМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ПРИСЛІВНИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛОВА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИМИ ФОРМАМИ

Abstract

REPRESENTATION OF THE FORMAL STRUCTURE OF THE ADVERBIAL EQUIVALENTS OF THE WORD WITH PREPOSITIONAL-CASE FORMS

Background. *In linguistics, it is customary to study individual language phenomena at one level of the language system. Despite this rather artificial demarcation, it is obvious that units of all structural levels actively interact with each other. This can often be traced, in particular, in various transitional phenomena, one of which are adverbial equivalents of the word in the modern Ukrainian language – semantically coherent, but differently structured compounds that have the properties of the adverbial class of words.*

The most common formal structure of the adverbial equivalents of the word proves to be prepositional-case forms, for example, bez perestanu (without ceasing), do bolii (to pain), z (iz) zadovolenniam (with pleasure), nad miru (beyond measure), u (v) pechali (in sadness), etc. However, linguists have not yet distinguished prepositional-case forms of a syntactically free and semantically integral character.

Purpose. *The purpose of the article is to distinguish between syntactically free and semantically integral prepositional-case forms that transform into the class of adverbial equivalents of the word.*

Methods. *The research employed the method of observing linguistic material, the transformational method, the method of contextual analysis, the method of modelling equivalents of the word developed by A. Luchyk, and the descriptive method.*

Results. *Adverbial equivalents of the word reflect the second – prepositional (analytical) – degree of adverbialisation of the prepositional-case form when the semantic load of the case is lost, but the semantic load of the preposition is preserved. At the same time, within the limits of the prepositional-case forms of the prepositional adverbialization degree, there are those in which the preposition performs a function not inherent to it.*

The prepositional-case form can be extended by other dependent elements. In some cases, attributive or indicative units are located between the prepositional element and the substantive, which do not change the adverbial character of the prepositional-case form as a complex morpheme. In other cases, the prepositional-case form is extended by other postpositive units, which indicates the separate functioning of the prepositional and case morphemes.

Discussion. *Taking into account the semantic neutralization of the preposition and case in some types of prepositional-case forms, obviously, within the prepositional (analytical) degree of adverbialisation of the prepositional-case form, it is worth distinguishing the non-proper-prepositional degree, which will be represented by units called “equivalents of the word” by lexicologists. Accordingly, the prepositional-case forms of the first (prepositional-case) and second (prepositional) degrees of adverbialisation should be considered syntactically free, and the forms of the non-proper-prepositional degree of adverbialisation should be considered semantically integral. The most typical manifestations of semantically integral prepositional-case forms in modern Ukrainian are the structures of the models “bez – without + genitive case” (bez kintsia – without end, bez miry – without measure, bez vahan – without hesitation), “z (iz, zi) – with + instrumental case” (z (iz) zadovolenniam – with pleasure, z (iz) lehkistiu – with easiness, z oburenniam – with indignation), “u (v) – in + local case” (u (v) nespokoi – in restlessness, u (v) bentezi – in confusion, v ochikuvanni – in expectation).*

The perspective of the research is in a broader survey of lexical units that have a formal prepositional-case structure, in particular phraseological units. Similar explorations will make it possible to distinguish syntactic, morphological and semantic phenomena more clearly.

Keywords: equivalents of the word, adverbial equivalents of the word, adverb, analytical adverb, prepositional-case form, adverbialisation, adverbialisation degrees of the prepositional-case form.

У статті розглянуто приєднаниково-відмінкову форму та ступені її адвербіалізації як граматичне явище сучасної системи української мови з проєкцією на прислівникові еквіваленти слова. Проаналізовані мовні

факти дають змогу припустити, що в межах прийменникового ступеня адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми варто виокремлювати допоміжний, невласне-прийменниковий, ступінь адвербіалізації. Зроблено висновок, що саме прийменниково-відмінкові форми невласне-прийменникового ступеня адвербіалізації становлять формальну структуру прислівникових еквівалентів слова.

Ключові слова: еквіваленти слова, прислівникові еквіваленти слова, прислівник, аналітичний прислівник, прийменниково-відмінкова форма, адвербіалізація, ступені адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми.

Вступ

У мовознавчій науці окремі мовні явища здебільшого вивчають на одному рівні мовної системи – чи то морфологічному, чи то синтаксичному, чи то лексичному тощо. Попри таке доволі штучне розмежування очевидно, що одиниці всіх структурних рівнів активно взаємодіють між собою. Це часто простежується, зокрема, в різноманітних перехідних явищах, одним із яких у сучасній українській мові є еквіваленти слова. Наприклад, прислівникові еквіваленти слова «постояють унаслідок взаємодії лексичних і семантичних структур, які тяжіють до обставинних функцій, а згодом відриваються від синтаксичного рівня. Виштовхуючись із царини власне синтаксису, вони неначе завмирають на межі переходу від синтаксичної сполуки до однослівного лінгвістичного знака, остаточно ще не набуваючи властивостей слова, але й не належачи вже сполученню слів» (Лучик, 2009, с. 11).

Як показує вже здійснений аналіз формальної структури прислівникових еквівалентів слова (Суховець, 2021), їх абсолютна більшість утворюється за допомогою прийменниково-іменникових, тобто прийменниково-відмінкових, форм на зразок: *без кінця, без міри, без зволікання, без вагань* (без + родовий відмінок); *до щему, до надмірності, до божевілля, до деталей* (до + родовий відмінок); *із викликом, з байдужістю, зі здивуванням, із труднощами* (з (із, зі) + орудний відмінок); *за законом, за інерцією, за асоціаціями* (за + орудний відмінок); *на виду, на практиці, на сьогодні* (на + місцевий відмінок); *не без успіху, не без причини, не без підстав* (не без + родовий відмінок); *у приціл, у відкрити* (у (в) + знахідний відмінок); *у неспокої, у бентезі, у безсиллі, у деталях* (у (в) + місцевий відмінок).

Однак не всі прийменниково-відмінкові форми автоматично репрезентують клас прислівникових еквівалентів слова, тому постає потреба в розрізненні цих двох мовних явищ.

Теоретичне підґрунтя дослідження

Прийменниково-відмінкові форми не раз були об'єктом, хоча подеколи й не основним, спостережень граматистів (Вихованець, 1980; Коваленко, 1988; Коломийцева, 2003; Звонська, 2004; Романюк, 2004; Бугаков, 2006; Балабан, 2007; Загнітко, 2007; Наливайко, 2007; Фенко, 2009; Габай, 2010; Кононенко, 2010; Костусяк, 2014; Солюк, 2018; Загнітко, 2021). Часто про прийменниково-відмінкові форми ведуть мову, коли досліджують фразеологічні (Зубець, 1997; Божко, 2002; Бабич, 2007; Прадід, 2012) та інші лексичні одиниці (Бутко, 2008; Пособчук, 2014; Хоровець, 2020).

Ми ж спробуємо спрямувати знання про прийменниково-відмінкові форми як граматичне явище української мови в лексикологічну площину на прикладі прислівникових еквівалентів слова – цілісних за семантикою, але нарізнооформлених одиниць перехідного типу, яким притаманні ознаки прислівникового класу слів.

Уперше еквіваленти слова на матеріалі російської мови почала вивчати Р. Рогожникова (1977). Дослідниця дала визначення цим одиницям і видала два словники еквівалентів слова, співвідносних із різними частинами мови (Рогожникова, 1991, 2003). Обстеживши властивості форми вираження й внутрішньої організації еквівалентів слова, А. Лучик (2001а) довела їхній системний характер у російській та українській мовах і встановила ознаки цих одиниць, що відрізняють їх від інших типів усталених нарізнооформлених структур. На сучасному етапі лінгвістичної науки спостерігається досить активне дослідження прислівникових, вигуккових, сполучникових і часткових (партикулярних) еквівалентів слова (Оверченко, 2001; Лучик, 2006; Лучик, & Скриник, 2007; Бутко, 2008; Мельник, 2013), щоправда, найбільше уваги присвячено прийменниковим еквівалентам слова (Куш, 2009; Пособчук, 2013; Антонова, 2017; Долгов, 2020; Осадча, 2020; Юсупова, 2020).

Попри наявність різноманітних досліджень, досі цілком не зрозуміло, у яких випадках спостерігаємо вільне функціонування прийменникової й відмінкової морфем, а в яких – семантично й синтаксично цілісне, тобто коли вивчаємо одиниці граматичного (морфологічного й синтаксичного), а коли – вже семантичного плану.

З огляду на це мета статті – розрізнити синтаксично вільні й семантично цілісні приєднано-відмінкові форми, що поповнюють клас прислівникових еквівалентів слова. Для досягнення поставленої мети потрібно виконати такі завдання: 1) схарактеризувати особливості трьох ступенів адвербіалізації приєднано-відмінкових форм; 2) виявити найтипівіші приєднано-відмінкові форми, здатні транспонуватися в прислівниковий клас одиниць; 3) з'ясувати склад і роль синтагматичних поширювачів приєднано-відмінкових форм у процесах їх адвербіалізації.

Методи й матеріал дослідження

Попереднім етапом дослідження слугував метод спостереження за лінгвістичним матеріалом. Для інтерпретації лінгвістичних одиниць застосовано трансформаційний метод і метод контекстуального аналізу. Окремий аспект дослідження, пов'язаний із моделюванням форми вираження прислівникових еквівалентів слова, здійснено за допомогою розробленого А. Лучик (2001b) методу моделювання еквівалентів слова. Цей метод полягає в об'єднанні структур зі спільним початковим компонентом – елементом конструкції еквівалента слова, від якого розпочинається її синтагматичне розгортання, – та спільними граматичними параметрами компонентів розгортання структур (Лучик, 2001b, с. 15). Результати дослідження представлено за допомогою описового методу.

Матеріалом для дослідження стали прислівникові еквіваленти слова приєднано-відмінкової структури, виявлені в опублікованих із 2010 року оригінальних і перекладних текстах усіх функційних стилів сучасної української мови.

Приєднано-відмінкова форма та прислівникові еквіваленти слова

Згідно з визначенням Р. Рогожникової, еквіваленти слова – це «зв'язані сполучення, яким властива стійкість, єдність значення, здебільшого постійна, незмінна форма» (Рогожникова, 2003, с. 5). З формального погляду це може бути поєднання неповнозначного й повнозначного компонентів (наприклад, приєднання з субстантивом), або неповнозначного й неповнозначного (наприклад, частки з часткою).

Фрагмент «поєднання неповнозначного й повнозначного компонентів» на рівні прислівникових еквівалентів слова цілком відповідає

формальній структурі прийменниково-відмінкової форми – функційного заступника прислівника. Прийменниково-відмінкова форма як комплексна морфема утворюється за допомогою двох морфем – дериваційної аналітичної синтаксичної морфем-прийменника та в багатьох випадках семантично нейтралізованої (хоча й формально вираженої) синтетичної кінцевої релятивної морфем-закінчення (Вихованець, 1980, с. 56).

Як зазначає І. Вихованець (1980), головне завдання прийменника як аналітичної синтаксичної морфемі полягає в переведенні субстантива в прислівникову позицію (Вихованець, 1980, с. 57). Саме завдяки прийменнику й субстантиву, тобто прийменниково-відмінковій формі, утворюються аналітичні (неморфологізовані) прислівники, на противагу синтетичним (морфологізованим) прислівникам.

Якщо ці терміни перевести в лексикологічну площину, то, очевидно, йтиметься про ціліснооформлені, тобто синтетичні, та нарізнооформлені, тобто аналітичні, прислівники. Перші, за традиційним уявленням, становлять слово, а другі – еквіваленти слова.

Однак між прийменниково-відмінковою формою як одиницею морфологічного рівня мовної системи та прислівниковим еквівалентом слова як одиницею умовного лексичного¹ рівня мовної системи не можна ставити знак рівності, щонайменше тому, що вони належать до різних мовних рівнів.

Специфіка прислівника як повнозначної частини мови полягає в тому, що він утворюється шляхом транспозиції іменника, прикметника, числівника й дієслова в адвербіальну сферу (Вихованець & Городенська, 2004, с. 313). Такий перехід має різні ступені – синтаксичний, морфологічний і семантичний. На синтаксичному ступені слово лише змінює притаманну йому синтаксичну позицію на прислівникову. Часто вживаючись у новій для нього синтаксичній позиції, слово закріплюється в ній і поступово набуває морфологічного оформлення прислівника, відбувається його граматизація. Подеколи ці зміни супроводжуються семантичними зрушеннями: слово частково або повністю семантично зближується з класом прислівника, попередньо увійшовши до нього синтаксично й морфологічно (Вихованець, 1988, с. 197).

Окрім того, у межах відмінкового синтаксичного типу відіменникової адвербіалізації розрізняють три етапи (ступені) адвербіалізації приймен-

¹ Питання про належність еквівалентів слова певному – основному або проміжному – рівню мовної системи ще потребує розв'язання.

никово-відмінкової форми. На першому – прийменниково-відмінковому – ступені в прийменниково-відмінковій формі зберігається семантичне навантаження як прийменника, так і відмінка, до того ж прийменник допомагає відмінкові уточнити значення. На другому – прийменниковому, або аналітичному – ступені ще зберігається семантичне навантаження прийменника, але нейтралізується семантичне навантаження відмінка. На третьому – морфологічному – ступені відбувається зрощення прийменника з субстантивною основою, формування синтетичного (морфологічного) слова та нейтралізація всіх морфологічних категорій іменника – відмінка, числа й роду (Вихованець & Городенська, 2004, с. 314–315).

З огляду на вищесказане, прислівникові еквіваленти слова відбивають другий – прийменниковий – ступінь адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми. Для прикладу проаналізуємо форми *до лісу* й *до безкінечності*: *Все ще міцно тримаючись за руки, Оля й Аня повільно відійшли від води й покірно попленталися за хлопцями, що стрімголов неслися до лісу* (А. Бачинський); *У дитинстві мені[,] навпаки[,] снився сон, як я зменшуюсь до безкінечності* (Г. Пагутяк). У першому реченні у формі *до лісу* чітко простежується взаємодія прийменника й відмінка, тобто перший ступінь адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми. А в другому реченні, відповідно до другого ступеня адвербіалізації, у формі *до безкінечності* нейтралізувалося семантичне навантаження відмінка, але ще зберігається семантичне навантаження прийменника.

Проте постають запитання щодо форм на кшталт *із хвилюванням*. Попереднє моделювання формальної структури прислівникових еквівалентів слова показало, що саме форми «прийменниковий елемент з (*із, зі*) + орудний відмінок» є найпоширенішими, найпоказовішими серед досліджуваних одиниць. Їх І. Вихованець не розглядає з погляду адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми, а в таких присубстантивних позиціях прийменника вбачає повну нейтралізацію його семантичного навантаження (Вихованець, 1980, с. 72), тоді як ми, принаймні на перший погляд, визначаємо їх як такі, що зазнали другого – прийменникового – ступеня адвербіалізації і, відповідно, зберігають семантичне навантаження прийменника.

Щоб поглибити розуміння зазначених форм, розгляньмо кілька груп контекстів. Перша група: *А оскільки Лося морди Він [Косолапий] не міг дістати, Мордувався від погорди Й став аж вар'ювати* (В. Паранюк);

Над ким ти насміхаєшся і кого зневажаєш? На кого піднімаєш голос і на кого дивишся з погордою? (2 Царів 19:22); *Лев кошари всі облапав Й ходить у погорді* – *Призабув щось мою лапу Він [Косолапий] на своїй морді* (В. Паранюк). Друга група: *Маруся додому біжить і ніг під собою від радості не чує* (Сашко Лірник); *Хай вигукують з радості мешканці скелястих гір!* (Ісаї 42:11); *Зупне з радістю погодився й тут-таки виклав на бочку [...] триста дукатів завдатку* (Ю. Андрухович); *Зігрії засмучені серця людей, щоб вони в радості славили Тебе, забувши про земні скорботи* (Молитва преподобного Силуана Афонського за мир усього світу); *На radoцях я витяг рогатку і показав Ісі свою вправність* (В. Кобзар). Третя група: *Замість винуватити цих офіцерів у боягузстві чи дезертирстві, Ріверс намагався збагнути, як спогади стали їхніми жахіттями та як можна допомогти їм згадувати без болю* (Г. Френсіс, пер. О. Стукала); *Застаріла база, бідність і дітей, і вчителів, аварійні садки, школи, профтехучилища, закриття шкіл – все це реалії, все це пече до болю* (С. Ніколаєнко); *Іванці з болю котилися сльози...* (М. Матіос); *З висоти брехні стрибаю, Утікаю, улітаю, Щоби з бодем помирати На землі святої правди* (Ю. Шеляженко). Усі ці сполучення мають одну субстантивну основу, але різноманітні вияви взаємодії прийменника й відмінка в прийменниково-відмінковій формі.

Найперше, очевидно, варто погодитися з І. Вихованцем, що у формах з погордою, з радістю, з бодем поряд із семантичною нейтралізацією відмінка спостерігається й семантична нейтралізація прийменника, оскільки вони вступають в еквівалентні або синонімічні відношення з означальними відад'єктивними прислівниками (Вихованець, 1980, с. 182). Пор.: *Служить Єгови з радістю, прийдіть до нього й радісно вигукуйте* (Псалом 100:2); *«Працює!» – захоплено (=із захопленням) закричали всі, а стіл тріумфально (=з тріумфом) ляснув дверцятами, мовляв, знай наших!* (В. Аренев).

За цією логікою, також утратилося семантичне навантаження прийменників без у формі без болю та у у формі у погорді, адже можливо утворити співвідносні з цими формами синтетичні прислівники безболісно й погордливо. В інших формах, а саме від погорди, від радості, до болю, з болю, з радості, на radoцях прийменник зберігає свою семантичну вагу, тобто виразно визначаємо другий ступінь адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми. Неоднозначно сприймається форма у радості, адже її можливо трактувати з двох поглядів: як збереження

прийменником своєї семантичної ваги, так і його нейтралізація. Таких питань не виникає, скажімо, щодо схожої форми у *безпеці* в реченні *Нащадки Ізраїля будуть жити там безпечно, будувати дома і садити виноградники. Вони житимуть у безпеці, коли я виконаю свої присуди над усіма, хто їх оточує, хто ставиться до них з презирством* (=презирливо) (Єзекіїля 28:26). Тут, знову ж таки, можна вбачати нейтралізацію семантичного навантаження прийменника.

Наші спостереження цілком засвідчують слова І. Вихованця, що нейтралізації семантичних прийменникових ознак можуть зазнавати форми «у (в), на + місцевий відмінок», «у (в), на, над (понад), під, через + знахідний відмінок», «без, від (од), до + родовий відмінок». Це відбувається, коли вони потрапляють у периферійну позицію дієслівних і ад’єктивних словосполучень. Тому учений робить висновок: «Означальну зону периферійної позиції словосполучення з огляду на нейтралізацію семантичних прийменникових ознак можна кваліфікувати як невласне-прийменникову» (Вихованець, 1980, с. 255–256).

Варто зауважити, що саме зазначені форми представляють у системі сучасної української мови клас еквівалентів слова, пор.: *Зараз модно* (=у моді) *заперечувати послідовність і тяглість історії. Колись захищали дисертації та обґрунтовували усе класовою боротьбою, а тепер, коли вона не в моді, про всяк випадок відхрещуються від будь-якої історичної тяглості* (Брати Капранови); *Розпустивши натовпи, він [Ісус] пішов на гору, щоб помолитися на самоті* (Матвія 14:23); *Вона дрижить від морозної води і від страху: жидів уже пригнали до шкільної криниці, і поки румуни з німцями телгочуть, а сільські люди, шепочучись, стоять неподалік, криничний зруб у мент усіявся дітьми і старими* (М. Матіос); *А землю, на якій ти жив як чужинець, – цілий ханаанський край – я дам тобі й твоєму потомству у володіння на віки і буду їхнім Богом* (Буття 17:8); *Різноманітних форм спілкування стало аж над міру [...]* (Д. Стейнберг, пер. В. Сахна); *Ті, хто стояв поряд, допомагали комусь підвестися, притримували під руки* (В. Арєнєв); *Юля вранці через силу Лиш півмиски юшки з’їла* (Г. Чубач); *Щиро кажучи, більше непокоїть не так турецька двозначність, як європейська слабкість, що поглинає без ентузіазму й відкидає без жалю* (П. Брюкнер, пер. П. Тарашука); *Берегова лінія – сон – межа піни й каміння Снується по скелях і зривається вниз Раптово... й до непристойності рівно* (Ю. Стахівська).

Такі мовні факти наводять на думку, що, очевидно, у межах другого – приємникового (аналітичного) – ступеня адвербіалізації приємниково-відмінкової форми слід виокремлювати допоміжний, невластне-приємниковий, ступінь. Саме цей ступінь адвербіалізації приємниково-відмінкової форми відбиватимуть одиниці, що кваліфікуються як прислівникові еквіваленти слова.

Проблема поширення приємниково-відмінкової форми іншими залежними елементами

Інші питання виникають тоді, коли приємниково-відмінкова форма невластне-приємникового ступеня адвербіалізації поширюється іншими, передусім постпозитивними, елементами, пор.: 1) *А я буду виглядати Єгови, я з **готовністю** чекатиму Бога спасіння мого, і мій Бог почує мене* (Михея 7:7) і *Політологи, соціологи, технологи, перекладачі, офіціанти, прибиральники – усі вони щодня стають на засніжених фронтах Києва з **готовністю** його **підкорити*** (А. Грицей); 2) *Жук до ідеї поставився скептично, а от решта сприйняла з **надією*** (В. Арєнєв) і «*Слухайте, а ви не можете за допомогою Пензля просто намалювати хоч якісь Двері?*» – *з **надією** у голосі запитав Юхимко* (В. Арєнєв); 3) *Формула його [Громадянина, який прагне бути вільним та відокремленим індивідом] взаємовідносин з державою проста й зрозуміла: я чесно сплачую податки, а **в обмін** отримую якісні послуги та захист спільних (з іншими громадянами) інтересів («Український егоїст»)* і *Гриць «ставив» кілька пляшок модного тоді лікеру «Амарето» (був чувак, котрий продавав йому лікер за оптовими цінами чи **в обмін на** інший товар), і так він став загальним улюбленцем* (Н. Сняданко); 4) *Усі люди розуміли, що треба кудись іти, тому вся ця колона пішла **в обхід** по вулиці Лесі Українки* (С. Умєлюх) і *Ми пішли **в обхід того всього** і вийшли аж біля пам'ятника Лесі Українки* (М. Ільченко); 5) *У відповідь Єгова сказав: «Тоді на людину, яка вб'є Каїна, помста спаде сім разів»* (Буття 4:15) і *Завмерши на верхній сходинці, Сашко спостерігав, як розходяться однокласники. Курдін ішов рівно, усміхався у **відповідь на** прощальні **вигуки**, інколи махав рукою* (В. Арєнєв).

З одного боку, у перших реченнях кожної групи виокремленим елементам властива адвербіальна синтаксична функція, цілісне значення й відтворюваність, як це й притаманно прислівниковим еквівалентам слова. З іншого боку, у других реченнях кожної групи спостерігаємо

поширення вищевказаних одиниць іншими елементами, до того ж різного характеру. Якщо стосовно груп 3 і 5 можна говорити, що через проміжну стадію аналітичного прислівника, тобто прислівникового еквівалента слова (а це обов'язкова стадія для вторинного прийменника (Вихованець, 1980, с. 265)), витворилися прийменникові еквіваленти слова (за термінологією І. Вихованця, прийменникові комплекси (Вихованець, 1980, с. 65)), то групи 1, 2, 4 репрезентують зовсім інші синтаксичні процеси.

Оскільки морфологізовані прислівники в структурі речення й словосполучення не можуть супроводжуватися залежними елементами (Вихованець, 1988, с. 219), а прийменниково-відмінкові форми є функційними заступниками прислівників (Вихованець, 1980, с. 56), то, вочевидь, у других реченнях груп 1, 2, 4 спостерігаємо реалізацію двох окремих, а не комплексної, морфем – прийменникової та відмінкової. Очевидно, про адвербіалізацію прийменниково-відмінкової форми в цих випадках ітися не може.

Крім того, прийменниково-відмінкова форма невластиво-прийменникового ступеня адвербіалізації, що поповнює склад прислівникових еквівалентів слова, може розриватися, поширюватися атрибутивними та вказівними залежними компонентами: [...] *За рогатку дід мене присоромив («Забувай про цяцьки!»), і я без особливого жалю залишив свою зброю вдома* (В. Кобзар); *Всюди панувала тиша. Навіть вода з неймовірною легкістю обмивала каміння, що стирчало з води* (І. Яцканин); *Викладена в найзагальніших деталях і прокреслена пунктиром, його життєва лінія виглядає приблизно так* (Ю. Андрухович). Це, з одного боку, пов'язано з тим, що субстантивний елемент прислівникових еквівалентів слова на кшталт *без жалю, з легкістю та в деталях* ще повністю не ізолювався від іменникової парадигми, що, зосібна, відбивається у варіантних одиницях *без вагань – без вагання, на початку – на початках, у (в) роздумах – у (в) роздумі*. Такі форми-одиниці навряд чи найближчим часом «застигнуть» і стануть синтетичними прислівниками, на відміну від, скажімо, форм *від завтра, над ранок, не раз* тощо. Пор.: *Від завтра Новий я введу календар Сансару цю треба ламати* (Ю. Іздрик) і *«Твоя вчителька дзвонила, квіточко. [...] Каже, що відзавтра у школі працюватиме літній табір, запрошує тебе до нього. Підеш, Сонечко?» – спитала бабуся* (Сашко Дерманський); *Над ранок перше метро відкрилося, почали прибувати нові люди* (А. Андрушків) і *Пригадую дощі мого міста І як марія блакитними руками Витирала надранок купол собору* (С. Слободян); *Вже не раз*

пролітали нападники мимо Але нас не знайшовши вертали назад (Ю. Іздрик) і *Мені **нераз*** (пор. також *неодноразово*) *доводилось тікати, бо втеча – це також вибір, і дуже часто вибір сильного, а не слабкого* (Г. Пагусяк). З іншого ж боку, прийменник як аналітична синтаксична морфема певною мірою незалежний від субстантива, тому в прийменниково-відмінковій формі між прийменником і субстантивом можуть вставлятися інші залежні члени. Здебільшого ними є прикметник та вказівні й присвійні займенники (Вихованець, 1980, с. 55).

За спостереженнями А. Загнітка, прикметник у структурі прийменниково-відмінкової форми вживається задля «більшої експресивності і комунікативної достатності» (Загнітко, 2007, с. 126–127), що цілком підтверджується на нашому матеріалі та, по суті, не має жодного значення для виконання прийменниково-відмінковою формою своєї основної – адвербіальної – функції.

Висновки

Отже, прийменниково-відмінкова форма як комплексна морфема може зазнавати трьох ступенів адвербіалізації – прийменниково-відмінкового, прийменникового та морфологічного, на кожному з яких поступово втрачається семантичне навантаження відмінкової, прийменникової морфем, а згодом також інших морфологічних категорій іменника – числа й роду.

Семантична нейтралізація прийменника й відмінка в деяких типах прийменниково-відмінкових форм указує на те, що в межах прийменникового (аналітичного) ступеня адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми варто виокремлювати невластне-прийменниковий ступінь, який репрезентуватимуть одиниці, названі лексикологами еквівалентами слова. Відповідно, прийменниково-відмінкові форми першого (прийменниково-відмінкового) та другого (прийменникового) ступенів адвербіалізації слід вважати синтаксично вільними, а форми невластне-прийменникового ступеня адвербіалізації – семантично цілісними.

Прислівникові еквіваленти слова, у формальному аспекті представлені прийменниково-відмінковою формою невластне-прийменникового ступеня адвербіалізації, у системі сучасної української мови перебувають до прислівникового класу слів як на синтаксичному, так і на семантичному рівнях набагато ближче, аніж прийменниково-відмінкові форми прийменниково-відмінкового й прийменникового ступеня адвербіалізації.

Найтипівішими виявами перших на сучасному етапі української мови є структури моделей «без + родовий відмінок» (*без кінця, без міри, без вагань*), «з (*із, зі*) + орудний відмінок» (*з (із) задоволенням, з (із) легкістю, з обуренням*), «у (*в*) + місцевий відмінок» (*у (в) неспокої, у (в) бенкеті, в очікуванні*).

Прийменниково-відмінкові форми невластиво-прийменникового ступеня адвербіалізації можуть поширюватися атрибутивними та вказівними елементами, розташованими між прийменниковим елементом і субстантивною основою, для надання конструкції додаткового значеннєвого відтінку, не впливаючи на адвербіальний характер прийменниково-відмінкової форми. Однак можливість поширення прийменниково-відмінкових форм іншими постпозитивними елементами вказує на те, що слід розрізняти власне прийменниково-відмінкові форми як вільні поєднання прийменникової й відмінкової морфем у синтаксичній сфері речення та прийменниково-відмінкові форми, що зазнали певного ступеня адвербіалізації.

Перспективу дослідження вбачаємо в ширшому обстеженні лексичних одиниць, які мають формальну прийменниково-відмінкову структуру, зокрема фразеологізмів. Схожі розвідки будуть корисними і для граматичного – як морфологічного, так і синтаксичного, – і для лексикологічного напряму лінгвістичної науки, адже дадуть змогу чіткіше розмежувувати синтаксичні, морфологічні та семантичні явища.

Список джерел фактичного матеріалу

- Андрухович, Ю. (2018). *Коханці Юстиції*. Меридіан Чернівці.
- Аренев, В. (2016). *Душиця* (Вид. 2-ге, виправл.). Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
- Аренев, В. (2017). *Місто тисячі дверей*. Віват.
- Аренев, В. (2018). *Дитя пєсиголовців*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
- Бачинський, А. (2019). *З Нитетейном у рюкзаку*. Видавництво Старого Лева.
- Біблія. Переклад нового світу*. (2014). Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.
- Брати Капранови. (2016). *Забудь-річка*. Нора-Друк.
- Брюкнер, П. (2013). *Тиранія каяття: есе про західний мазохізм* (П. Тарашук, Пер.). Темпора.
- Дерманський, Сашко. (2010). *Чудове Чудовисько в Країні Жаховиськ*. А-БА-БА-ГА-ЛІА-МА-ГА.
- Дудченко, А., прот. (Упоряд.). (2020). *Молитовник православних вірян (малий)* (Вид. друге). Дух і Літера.
- Жук, О., & Мохончук, Я. (Упоряд.). (2020). *ALMA. 32 історії за лайтунками Могилянки*. Смолоскип.
- Іздрік, [Ю.]. (2011). *Underword*. Клуб сімейного дозвілля.
- Іздрік, [Ю.]. (2014). *Ab out*. Видавництво Старого Лева.
- Іздрік, [Ю.]. (2021). *Інші речі*. Видавництво Старого Лева.

- Кобзар, В. (2017). *Запах фіалки*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
- Красняков, Є. В. (Автор-упоряд.). (2012). *Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання: матеріали парламентських слухань у Верховній Раді України 14 березня 2013 року*. Парламентське видавництво.
- [Лірник, Сашко]. (2018). *Казки Лірника Сашка* (Том 2). Зелений Пес.
- Матіос, М. (2013). *Черевички Божої Матері: вирвана сторінка з буковинської саги*. Літ. агенція «Піраміда».
- Пагутяк, Г. (2013). *Кожен день – інший*. Літ. агенція «Піраміда».
- Паранюк, В. (2014). *Перли оцапіння*. Сполом.
- Слабошпицький, М. (2014). *Золоті бджоли*. Ярославів Вал.
- Слободян, С. (2016). *Рододендрон каже*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
- Сняданко, Н. (2017). *Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма*. Видавництво Старого Лева.
- Стахівська, Ю. (2015). *Verde*. Смолоскип.
- Стейнберг, Д. (2014). *Філософія для життя. Пізнати себе краще* (В. Сахно, Пер.). Культурна Асоціація «Новий Акрополь».
- Український егоїст. Часопис Відповідальних Егоїстів України. 2020.
- Фінберг, Л., & Головач, У. (Ред.). (2016). *Майдан. Свідчення. Київ, 2013–2014 роки*. Дух і Літера.
- Френсіс, Г. (2020). *Метаморфози. Нотатки лікаря про медицину та зміни людського тіла* (О. Стукало, Пер.). Клуб Сімейного Дозвілля.
- Чубач, Г. (2016). *Живі літери: абетки, лічилки та різні навчилки*. Вид. дім «Школа».
- Шеляженко, Ю. (2015). *Душа – це людина в центрі буття: ідеалістична поезія, лірика, сатира та жарти*. Видавець Юрій Шеляженко.
- Яцканин, І. (2013). *Мій дід Робінзон*. TIMPANI.

Список використаної літератури

- Антонова, О. О. (2017). Особливості структури трикомпонентних прийменникових еквівалентів слова польської мови у зіставленні з українською. *Магістеріум. Мовознавчі студії*, 66, 16–20. <http://ekmaig.ukma.edu.ua/handle/123456789/11605>.
- Бабич, Н. Д. (2007). Проблема фразеологічності конструкцій «службове слово + повнозначне» у слов'янських мовах. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського (Філологія)*, 20 (59) (6), 8–14.
- Балабан, Г. С. (2007). *Динамічні процеси в прийменниковій системі сучасної української літературної мови* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Інститут української мови НАН України, Київ].
- Божко, Ю. О. (2002). *Прийменниково-відмінкова модель українських фразеологізмів* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків]. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/1676>.
- Бугаков, О. В. (2006). *Функціонування прийменників в українському тексті: морфологічний та семантико-синтаксичний аспекти* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, Київ].
- Бутко, Л. В. (2008). *Неповнозначні лексичні комплекси української мови (структурно-семантичний і функціонально-стилістичний аспекти)* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кіровоград].
- Вихованець, І. Р. (1980). *Прийменникова система української мови*. Наукова думка.
- Вихованець, І. Р. (1988). *Частини мови в семантико-граматичному аспекті*. Наукова думка.

- Вихованець, І., & Городенська, К. (2004). *Теоретична морфологія української мови*. Унів. вид-во «Пульсари».
- Габай, А. Ю. (2010). *Синтаксична прислівникова транспозиція відмінкових і прийменниково-відмінкових форм* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Інститут української мови НАН України, Київ].
- Долгов, А. А. (2020). До питання дослідження прийменникових еквівалентів. У *Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій* (с. 64–67). МДУ. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunukacija-2020.pdf.
- Загнітко, А. (2007). Прийменники у структурі тексту: первинні і вторинні вияви. *Лінгвістичні студії*, 15, 120–131.
- Загнітко, А. (2021). Прийменниково-просторова семантика в сучасних інтерпретаціях: граматичний і лексикографічний виміри. *Збірник Матице српске за славистику*, 100, 169–186. https://doi.org/10.18485/ms_zmss.2021.100.12
- Звонська, Л. (2004). Прийменниково-відмінкові конструкції на позначення часу в класичних мовах. *Українське мовознавство*, 31, 37–42. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/>.
- Зубець, Н. О. (1997). *Мінімальні ідіоми в українській мові* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Дніпропетровський державний університет, Дніпропетровськ]. http://www.library.lviv.ua/fondy/ICZ/PDF_AREF/PDF_AREF_clip_1997/aref38342.pdf.
- Коваленко, Р. О. (1988). Відмежування синонімії прийменниково-відмінкових конструкцій від подібних мовних явищ. *Українське мовознавство*, 15, 62–68. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/>.
- Коломийцева, В. (2003). Про класифікаційні ознаки прийменниково-іменникової локативної синтаксеми в українській мові. *Українське мовознавство*, 26, 86–91. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/>.
- Кононенко, В. І. (Ред.). (2010). *Предикат у структурі речення*. Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9083>.
- Костусяк, Н. М. (2014). Синтаксична прикметникова транспозиція прийменниково-відмінкових форм іменників. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» (Філологічні науки)*, 44, 141–145. https://www.academia.edu/43149596/Костусяк_Н_М_Синтаксична_прикметникова_транспозиція_прийменниково_відмінкових_форм_іменників.
- Куш, Н. В. (2009). *Прийменникова еквівалентність в українській граматиці: структура, семантика, функції* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Донецький національний університет, Донецьк].
- Лучик, А. А. (2001a). *Еквіваленти слова в українській і російській мовах* [Дис. д-ра філол. наук, Український мовно-інформаційний фонд НАН України].
- Лучик, А. (2001b). Принципи моделювання форми вираження прислівникових еквівалентів слова. *Наукові записки КДПУ. Філологічні науки (мовознавство)*, 35, 12–19. https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2001_vipusk_35_zamovlennya_2146.pdf.
- Лучик, А. А. (2006). Граматична омонімія у системі вигуківих еквівалентів слова. *Слов'янський вісник (Філологічні науки)*, 6, 168–172. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1537>.
- Лучик, А. (2009). *Прислівникові еквіваленти слова в українській мові*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Лучик, А. А., & Скринник, Г. В. (2007). Еквіваленти слова з компонентом «що» в українській мові. *Вісник Лузанського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (Філологічні науки)*, 20 (2), 108–116. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1514>.

- Мельник, К. О. (2013). Еквіваленти слова української мови: стан і статус. *Magisterium. Мовознавчі студії*, 50, 59–64. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_mov_2013_50_15.
- Наливайко, Ю. Ю. (2007). *Синкретизм у системі членів речення* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Дніпропетровський національний університет, Дніпропетровськ].
- Оверченко, Л. (2001). Статус еквівалентів слова у системах української та англійської мов. *Наукові записки КДПУ. Філологічні науки (мовознавство)*, 35, 177–185. https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2001_vipusk_35_zamovlennya_2146.pdf.
- Осадча, А. Д. (2020). Еквіваленти слова, співвідносні з прийменниками, як одиниці проміжних рівнів мовної системи. У *Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій* (с. 248–251). МДУ. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf.
- Пособчук, О. О. (2013). Зіставний аналіз прийменникових еквівалентів слова української та німецької мов. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя] (Філологічні науки)*, 4, 278–283. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_4_56.
- Пособчук, О. (2014). Двокомпонентні прийменникові еквіваленти слова прийменниково-іменникового походження в українській, німецькій та іспанській мовах. *Теоретична і дидактична філологія*, 18, 235–240. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tidf_2014_18_51.
- Прадід, Ю. Ф. (2012). Способи тлумачення значення прислівникових фразеологізмів. У *Критика у слов'янській лексикографії. Паламарчуку Леоніду Сидоровичу* (с. 204–210). КММ.
- Рогожникова, Р. П. (1977). Об эквивалентах слова в русском языке. *Вопросы языкознания*, 5, 110–116. <https://vja.ruslang.ru/tu/archive>.
- Рогожникова, Р. П. (1991). *Словарь эквивалентов слова: наречные, служебные, модальные единства*. Русский язык.
- Рогожникова, Р. П. (2003). *Толковый словарь сочетаний, эквивалентных слову: около 1500 устойчивых сочетаний русского языка*. Астрель, & АСТ.
- Романюк, С. (2004). Функціонування прийменниково-відмінкових форм зі значенням часу в семантико-синтаксичній структурі речення. *Українське мовознавство*, 30, 166–169. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/>.
- Солук, Л. (2018). Прийменниково-субстантивний комплекс у функції предикатива (на матеріалі української та німецької мов). *Studia Ucrainica Varsoviensia*, 6, 285–293. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=648953>.
- Сухопель, Ю. (2021). Моделювання як ефективний спосіб пізнання формально-структурної організації прислівникових еквівалентів слова. У *Актуальні питання сучасної лінгвістики* (с. 92–97). НаУКМА. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/20610>.
- Фенко, М. Я. (2009). *Функціонально-категорійні параметри прикметника та прислівника в семантико-синтаксичній структурі речення* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк].
- Хоровець, В. С. (2020). Двокомпонентні прийменникові еквіваленти з каузальною семантикою прийменниково-іменникового походження в українській мові: синтагматичні особливості. У *Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій* (с. 25–28). МДУ. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf.
- Юсупова, А. І. (2020). Структурні особливості прийменникових еквівалентів в англійській та українській мовах. У *Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій* (с. 258–262). МДУ. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf.

References

- Antonova, O. O. (2017). Osoblyvosti struktury trykomponentnykh pryimennykovykh ekvivalentiv slova polskoi movy u zistavleni z ukrainskou [The Peculiarities of Structure of Prepositional Word Equivalents of the Polish and Ukrainian Languages]. *Magisterium. Movoznavchi studii* [Magisterium. Linguistic studies], 66, 16–20. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11605> [in Ukrainian].
- Babych, N. D. (2007). Problema frazeolohichnosti konstruktii “sluzhbove slovo + povnoznachne” u slov’ianskykh movakh [The Problem of Phraseological Constructions “Syntactic Word + Independent”]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu im. V. I. Vernadskoho (Filolohiia)* [Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University (Philology)], 20 (59) (6), 8–14 [in Ukrainian].
- Balaban, H. S. (2007). *Dynamichni protsesy v pryimennykovii systemi suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy* [Dynamical Processes in the Preposition System of Modern Ukrainian Literary language] [Extended abstract of Candidate’s thesis, Institute for the Ukrainian Language of The National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv] [in Ukrainian].
- Bozhko, Yu. O. (2002). *Pryimennykovo-vidminkova model ukrainskykh frazeolohizmiv* [Prepositional-Case Model of Ukrainian Phraseological Units] [Extended abstract of Candidate’s thesis, H. S. Skovoroda Kharkiv State Pedagogical University, Kharkiv]. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/1676> [in Ukrainian].
- Buhakov, O. V. (2006). *Funktsionuvannia pryimennykiv v ukrainskomu teksti: morfolohichni ta semantyko-syntaksychni aspekty* [Functioning of Prepositions in the Ukrainian Text: Morphological and Semantic-Syntactic Aspects] [Extended abstract of Candidate’s thesis, O. O. Potebnia Institute of Linguistics of The National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv] [in Ukrainian].
- Butko, L. V. (2008). *Nepovnoznachni leksychni komplekxy ukrainskoi movy (strukturno-semantychni i funktsionalno-stylistychni aspekty)* [Non-Full Sense Lexical Complexes in Ukrainian (Structural-Semantic and Functional-Stylistic Aspects)] [Extended abstract of Candidate’s thesis, Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University, Kirovohrad] [in Ukrainian].
- Dolhov, A. A. (2020). Do pytannia doslidzhennia pryimennykovykh ekvivalentiv [To the Question of the Study of Prepositional Equivalents]. In *Aktualni problemy mizhkulturnoi komunikatsii, perekladu ta porivnialnykh studii* [Actual Problems of Intercultural Communication, Translation and Comparative Studies] (pp. 64–67). MDU. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunikacija-2020.pdf [in Ukrainian].
- Fenko, M. Ya. (2009). *Funktsionalno-katehoriini parametry prykmetnyka ta pryslivnyka v semantyko-syntaksychnii strukturi rechennia* [Functional-Categorical Parameters of the Adjective and the Adverb in Semantic-Syntactic Sentence Structure] [Extended abstract of Candidate’s thesis, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk] [in Ukrainian].
- Habai, A. Yu. (2010). *Syntaksychna pryslivnykova transpozyciia vidminkovykh i pryimennykovo-vidminkovykh form* [Syntactic Adverbial Transposition of Case and Preposition-Case Forms] [Extended abstract of Candidate’s thesis, Institute for the Ukrainian Language of The National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv] [in Ukrainian].
- Khorovets, V. Ye. (2020). Dvokomponentni pryimennykovi ekvivalenty z kauzalnoiu semantikoiu pryimennykovo-imennykovoho pokhodzhennia v ukrainskii movi: syntahmatychni osoblyvosti [Two-Component Prepositional Equivalents with Causal Semantics of Prepositional-Noun Origin in the Ukrainian Language: Syntagmatic Features]. In *Aktualni problemy mizhkulturnoi komunikatsii, perekladu ta porivnialnykh studii* [Actual Problems of Intercultural Communication,

- Translation and Comparative Studies*] (pp. 25–28). MDU. rom http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf [in Ukrainian].
- Kolomyitseva, V. (2003). Pro klasyfikatsiini oznaky pryimennykovo-imennykovoii lokatyvnoi syntaksemy v ukrainskii movi [On the Classification Features of the Prepositional-Noun Locative Syntaxeme in the Ukrainian Language]. *Ukrainske movoznavstvo [Ukrainian Linguistics]*, 26, 86–91. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/> [in Ukrainian].
- Kononenko, V. I. (Ed.). (2010). *Predykat u strukturi rechennia [Predicate in the Structure of the Sentence]*. Vydavnytstvo Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9083> [in Ukrainian].
- Kostusiak, N. M. (2014). Syntaksychna prykmetnykova transpozyciia pryimennykovo-vidminkovykh form imennykiv [Syntactic Adjectival Transposition of Prepositional-Case Forms of Nouns]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia" (Filolohichni nauky) [Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University (Philological Science)]*, 44, 141–145. https://www.academia.edu/43149596/Костусяк_Н_М_Синтаксична_прикметникова_транспозиція_прийменниково_відмінкових_форм_іменників [in Ukrainian].
- Kovalenko, R. O. (1988). Vidmezhuвання synonimii pryimennykovo-vidminkovykh konstruksii vid podibnykh movnykh yavysch [Delineation of Synonymy of Prepositional-Case Constructions from Similar Linguistic Phenomena]. *Ukrainske movoznavstvo [Ukrainian Linguistics]*, 15, 62–68. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/> [in Ukrainian].
- Kushch, N. V. (2009). *Pryimennykova ekvivalentnist v ukrainskii hramatytsi: struktura, semantyka, funktsii [The Prepositional Equivalence in the Ukrainian Grammar: Its Structure, Semantics, Functions]* [Extended abstract of Candidate's thesis, Donetsk National University, Donetsk] [in Ukrainian].
- Luchy, A. (2001b). Pryntsyepy modeliuvannia formy vyrazhennia pryslivnykovykh ekvivalentiv slova [Principles of Modeling the Form of Expression of Adverbial Equivalents of the Word]. *Naukovi zapysky KDPU. Filolohichni nauky (movoznavstvo) [Scientific Notes of KSPU. Philological Sciences (Linguistics)]*, 35, 12–19. https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2001_vipusk_35_zamovlennya_2146.pdf [in Ukrainian].
- Luchy, A. (2009). *Pryslivnykovi ekvivalenty slova v ukrainskii movi [Adverbial Equivalents in the Ukrainian Language]*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego [in Ukrainian].
- Luchy, A. A. (2001a). *Ekvivalenty slova v ukrainskii i rosiiskii movakh [Word Equivalents in the Ukrainian and Russian languages]* [Doctor's thesis, Ukrainian Lingua-Information Fund of The National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv] [in Ukrainian].
- Luchy, A. A. (2006). Hramatychna omonimiiia u systemi vyhukovykh ekvivalentiv slova [Grammatical Homonymy in the System of Interjectional Equivalents of the Word]. *Slov'ianskyi visnyk (Filolohichni nauky) [Slavic Herald (Philological Sciences)]*, 6, 168–172. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1537> [in Ukrainian].
- Luchy, A. A., & Skrynyk, H. V. (2007). Ekvivalenty slova z komponentom "shcho" v ukrainskii movi [Equivalents of the Word with the Component "What" in the Ukrainian Language]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka (Filolohichni nauky) [Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National Pedagogical University (Philological Sciences)]*, 20 (2), 108–116. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1514> [in Ukrainian].
- Melnyk, K. O. (2013). Ekvivalenty slova ukrainskoi movy: stan i status [Equivalents of a Word in Ukrainian: State and Status]. *Magisterium. Movoznavchi studii [Magisterium. Linguistic studies]*, 50, 59–64. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_mov_2013_50_15 [in Ukrainian].

- Nalyvaiko, Yu. Yu. (2007). *Synkretyzm u systemi chleniv rechennia* [Syncretism in the Parts of Sentence System] [Extended abstract of Candidate's thesis, Dnipropetrovsk National University, Dnipropetrovsk] [in Ukrainian].
- Osadcha, A. D. (2020). Ekvivalenty slova, spivvidnosni z prymennykamy, yak odyntsi promizhnykh rivniv movnoi systemy [Equivalents of the Word Correlative with Prepositions as Units of Intermediate Levels of the Language System]. In *Aktualni problemy mizhkulturnoi komunikatsii, perekladu ta porivnialnykh studii* [Actual Problems of Intercultural Communication, Translation and Comparative Studies] (pp. 248–251). MDU. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf [in Ukrainian].
- Overchenko, L. (2001). Status ekvivalentiv slova u systemakh ukrainskoi ta anhliiskoi mov [The Status of Word Equivalents in the Ukrainian and English Language Systems]. *Naukovi zapysky KDPU. Filolohichni nauky (movoznavstvo)* [Scientific Notes of KSPU. Philological Sciences (Linguistics)], 35, 177–185. https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2001_vipusk_35_zamovlennya_2146.pdf [in Ukrainian].
- Posobchuk, O. (2014). Dvokomponentni prymennykovi ekvivalenty slova prymennykovo-imennykovoho pokhodzhennia v ukrainskii, nimetskii ta ispanskii movakh [Two-Component Prepositional Equivalents of the Word of Prepositional-Noun Origin in Ukrainian, German and Spanish Languages]. *Teoretychna i dydaktychna filolohiia* [Theoretical and Didactic Philology], 18, 235–240. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tidf_2014_18_51 [in Ukrainian].
- Posobchuk, O. O. (2013). Zistavnyi analiz prymennykovykh ekvivalentiv slova ukrainskoi ta nimetskoi mov [Comparative Analysis of the Prepositional Equivalents of the Word in the Ukrainian and German Languages]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholii] (Filolohichni nauky)* [Research Notes [of Nizhyn Mykola Gogol State University] (Philological Sciences)], 4, 278–283. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_4_56 [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F. (2012). Sposoby tlumachennia znachennia pryslivitykovykh frazeolohizmiv [Ways of Interpreting the Meaning of Adverbial Phraseological Units]. In *Krytyka u slov'ianskii leksykohrafi. Palamarchuku Leonidu Sydorovychu* [Criticism in Slavic lexicography. For Palamarchuk Leonid Sydorovich] (pp. 204–210). KMM [in Ukrainian].
- Rogozhnikova, R. P. (1977). Ob e'kvivalentax slova v russkom yazyke [About the Equivalents of the Word in the Russian Language]. *Voprosy yazykoznavniya* [Topics in the Study of Language], 5, 110–116. <https://vja.ruslang.ru/ru/archive> [in Russian].
- Rogozhnikova, R. P. (1991). *Slovar' e'kvivalentov slova: narechnye, sluzhebye, modal'nye edinstva* [Dictionary of Word Equivalents: Adverbial, Auxiliary, and Modal Units]. Russkij yazyk [in Russian].
- Rogozhnikova, R. P. (2003). *Tolkovyj slovar' sochetanij, e'kvivalentnyx slovu: okolo 1500 ustojchivykh sochetanij russkogo yazyka* [Explanatory Dictionary of Combinations Equivalent to a Word: About 1500 Stable Combinations of the Russian Language]. Astrel', & AST [in Russian].
- Romaniuk, S. (2004). Funktsionuvannia prymennykovo-vidminkovykh form zi znachenniam chasu v semantiko-syntaksychnii strukturi rechennia [Functioning of Prepositional-Case Forms with the Meaning of Time in the Semantic-Syntactic Structure of the Sentence]. *Ukrainske movoznavstvo* [Ukrainian Linguistics], 30, 166–169. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/> [in Ukrainian].
- Soliuk, L. (2018). Prymennykovo-substantyvnyi kompleks u funktsii predykatyva (na materialii ukrainskoi ta nimetskoi mov) [Prepositional-Substantive Component in Predicative Function (Based on Ukrainian and German Languages)]. *Studia Ucrainica Varsoviensia*, 6, 285–293. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=648953> [in Ukrainian].

- Sukhovets, Yu. (2021). Modeliuvannia yak efektyvnyi sposib piznannia formalno-strukturnoi orhaniazatsii pryslivnykovykh ekvivalentiv slova [Modeling as an Effective Way of Learning the Formal-Structural Organization of Adverbial Equivalents of the Word]. In *Aktualni pytannia suchasnoi lnhvistyky* [Current Issues of Modern Linguistics] (pp. 92–97). NaUKMA. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/20610> [in Ukrainian].
- Vykhovanets, I. R. (1980). *Pryimennykova systema ukrainskoi movy* [The Prepositional System of the Ukrainian Language]. Naukova dumka [in Ukrainian].
- Vykhovanets, I. R. (1988). *Chastyntsi movy v semantiko-hramatychnomu aspekti* [Parts of Speech in the Semantic and Grammatical Aspect]. Naukova dumka [in Ukrainian].
- Vykhovanets, I., & Horodenska, K. (2004). *Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy* [Theoretical morphology of the Ukrainian language]. Universytetske vydavnytstvo “Pulsary” [in Ukrainian].
- Yusupova, A. I. (2020). Strukturni osoblyvosti pryimennykovykh ekvivalentiv v anhliiskii ta ukrainskii movakh [Structural Features of Prepositional Equivalents in English and Ukrainian Languages]. In *Aktualni problemy mizhkulturnoi komunikatsii, perekladu ta porivnialnykh studii* [Actual Problems of Intercultural Communication, Translation and Comparative Studies] (pp. 258–262). MDU. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2020/mizhkulturna_komunykacija-2020.pdf [in Ukrainian].
- Zagnitko, A. (2007). Pryimennyky u strukturi tekstu: pervynni i vtorynni vyjavy [Prepositions in the Text Structure: Primary and Secondary Manifestations]. *Linhvistychni studii* [Linguistic Studies], 15, 120–131 [in Ukrainian].
- Zagnitko, A. (2021). Pryimennykovo-prostorova semantyka v suchasnykh interpretatsiakh: hramatychnyi i leksykohrafichnyi vymiry [Prepositional and Spatial Semantics in Modern Interpretations: Grammatical and Lexicographic Dimensions]. *Zbornik Matice Srpske za Slavistiku*, 100, 169–186 [in Ukrainian]. https://doi.org/10.18485/ms_zmss.2021.100.12
- Zubets, N. O. (1997). *Minimalni idiomy v ukrainskii movi* [Minimal Idioms in the Ukrainian Language] [Extended abstract of Candidate’s thesis, Dnipropetrovsk State University, Dnipropetrovsk]. http://www.library.lviv.ua/fondy/ICZ/PDF_AREF/PDF_AREF_clip_1997/aref38342.pdf [in Ukrainian].
- Zvonska, L. (2004). Pryimennykovo-vidminkovi konstruktsii na poznachennia chasu v klasychnykh movakh [Prepositional-Case Constructions for Marking Time in Classical Languages]. *Ukrainske movoznavstvo* [Ukrainian Linguistics], 31, 37–42. <http://ukr.movoznavstvo.knu.ua/archive/> [in Ukrainian].

Матеріал надійшов 23.08.2022

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)